

Efterafgrøder har mange fordele

– også på bundlinjen i praksis

Optiplant projektet har igennem tre år testet forskellige efterafgrøde-strategier. En af forsøgsværterne, Kristian Tybjerg Hansen fra Alrø, har fulgt projektet og har nu meget positivt at sige om efterafgrøderne.

Dem betragtede han førhen som ”chikaneafgrøder”.

Samtidig har et stigende problem med græsukrudt på hans ejendom resulteret i, at han nu øger sit areal med vårbyg og efterafgrøder.

Dermed fordobles arealet med efterafgrøder i forhold til de generelle regler. En økonomisk beregning af denne ændring viser, at det kan forbedre resultatet på bundlinjen.

Ukrudtsproblemer førte til flere efterafgrøder

Kristian driver cirka 194 hektar, og der pløjes forud for alle afgrøder, og der tilføres gylle fra cirka 430 søer og tilhørende smågrise.

Markplanen har i en del år været med hovedvægt på vinterhvede suppleret med vinterbyg, vinterraps og vårbyg. Denne rotation har ført til et stigende problem med græsukrudt: agerrævehale, ital, rajgræs og nu senest væselhale. For at håndtere problemet vil arealet med vårbyg fremadrettet blive fordoblet

Kristian Tybjerg Hansen i 20 hektar særdeles vellykket efterafgrøde med olieræddike, structurator og vikke. Blandingen er udsået før høst og får lov til at stå indtil foråret. Foto: Simon Rosendahl Bjorholm.

til cirka 60 hektar. Forud for al vårbyg vil der blive etableret efterafgrøder.

Der vil således være cirka 30 hektar pligtige efterafgrøder samt yderligere 30 hektar frivillige efterafgrøder hvert år.

Da arealet med vårsæd øges på bekostning af vinterhvede, er det interessant at beregne, hvordan økonomien på bedriften vil ændre sig - ikke mindst set i lyset af årets gode hvedeudbytter på 87 hkg pr. hektar.

Erfaringer fra Optiplant med N-optagelse

I OptiPlant-projektet er kvælstofindholdet opgjort ved hjælp af klip af efterafgrødernes overjordiske plantedele. Opgørelserne viser et gennemsnitligt indhold på rettidigt etablerede efterafgrøder på cirka 85 kg N pr. hektar i olieræddike og cirka 105 kg N i blandinger af olieræddike og vikke.

Eftervirkningen kan kun estimeres med en betydelig usikkerhed om hvor meget af det optagede kvælstof, der ville være tabt og hvor meget kvælstof, der frigives i kornafgrødens vækstperiode. Derudover er kvælstof i rødder og rodknolde ikke opgjort. Beregningerne tager udgangspunkt i en eftervirkning på halvdelen af det målte N i den overjordiske biomasse.

I gødningsplanen for 2014 blev der taget højde for en eftervirkning på dette niveau, og der blev opnået uændret udbytte (81 hkg pr. hektar) og proteinprocent.

Beregning viser balancen i økonomien

Den økonomiske analyse tager udgangspunkt i, at 30 hektar frivillige efterafgrøder fordeles mellem 15 hektar kvælstoffikserende afgrøder (olieræddiker og vikker) og 15 hektar med olieræddiker i renbestand.

Blandingen med vikker bidrager både med optag fra jordens N-pulje og fiksering af luftens kvælstof.

De 15 hektar olieræddike vil kunne udløse en ekstra N-mængde i ejendommens kvælstofkvote på netto på 44 kg N pr.

hektar efterafgrøde, da de ligger udover det lovmæssige krav.

Udbyttet af vårbyg vurderes til at stige i den fremtidige drift. Dette skyldes hovedsagelig, at vårbyg hidtil har været placeret på bedriftens marker med den laveste bonitet. I den nye sædskifte- og ukrudtsstrategi vil vårbyg tages med rundt på de fleste marker. Dette betyder et højere udbyttepotentiale.

Stykomkostningen til dyrkning af vårbyg er lavere, men der er øgede udgifter til en højere N-kvoté og indkøb af udsæd til efterafgrøderne.

Et samlet resultat af den ændrede indtjening og omkostninger viser, at der i alt på Kristian Tybjerg Hansens bedrift tjenes 5.232 kroner ekstra svarende til 27 kroner pr. hektar ved 194 hektar i alt.

Andre fordele ved efterafgrøder

De umiddelbare fordele, som Kristian Tybjerg Hansen ser ved efterafgrøder, er en forbedring af jordens struktur og tjenlighed. Selv kort tid efter høje nedbørmængder kan jorden bearbejdes. Dette øger muligheden for en tidlig etablering i et perfekt såbed. Samtidig betyder efterafgrødernes påvirkning af jordstrukturen, at han nu ser en mulighed for at så vårsæden uden pløjning. Dette vil kunne reducere maskinomkostningerne.

Det er tydeligt, at vildtarter som blandt andet rådyr, fasaner og harer samt mange insekter tiltrækkes af den føde og det skjul, som efterafgrøderne bidrager med.

Regnestykket skal nok holde

Kristian Tybjerg Hansen drager i praksis nytte af de fordele, efterafgrøderne giver. Den tidligere omtalte beregning viser også, at der som minimum kan opnås en uændret økonomi ved at indtage mere vårsæd og efterafgrøder.

Faktorer som hvor godt, efterafgrøderne lykkes, priserne på afgrøderne og omkostningerne vil kunne påvirke resultaterne. Den enkelte faktor, der påvirker regnestykket mest, er udbytteforholdet mellem vinterhvede og vårbyg.

Men som Kristian siger:

- Jeg har knækket koden, til hvordan vårbyg skal dyrkes. Så i hans tilfælde er jeg overbevist om, at regnestykket nok skal holde. De meget omtalte MFO-afgrøder skal bestå af blandinger af to arter, men den ene art må ikke være bælgplanter.

Det er mig en gåde, at politikerne og embedsmændene ikke kan se, at der er mere miljø i disse afgrøder. Måske skulle de inviteres en tur ud til Kristian Tybjerg Hansen og hans efterafgrøder og nyde synet af flora og fauna. Har du lyst til at beregne, hvordan en

tilsvarende ændring vil påvirke din bedrift, kan regnearket, der ligger til grund for dette eksempel, findes på www.optiplant.dk

Af Gitte Skovgaard, planteavlkskonsulent, LMO

Tabel 1. Kristian Tybjerg Hansens markplan før og efter vårbygarealet er øget med 30 hektar. Udbytteerne er gennemsnit af årene 2009-2013. Der estimeres et højere vårbyg-udbytte i den nye markplan – primært fordi vårbyg fremadrettet vil rotere i sædskiftet og i højere grad dyrkes på jord med et højere udbyttepotentiale.

Markplan	Før		Efter	
	Areal i ha	Udbytte hkg/ha	Areal i ha	Udbytte hkg/ha
Vinterhvede	104	87	74	87
Vinterbyg	30	74	30	74
Vinterraps	30	42	30	42
Vårbyg	30	63	60	70
Pligtige ha efterafgrøder ifølge lovkrav på 14 procent	30		30	
Frivillige efterafgrøder m. olieræddiker	0	-	15	-
Efterafgrøder m. blanding af olieræddiker og vikker	0	-	15	-

Tabel 2. Det økonomiske resultat ved 30 hektar flere efterafgrøder, hvoraf 15 hektar er olieræddike og 15 hektar er en blanding af olieræddiker og vikker.

	Forudsætninger	Kroner i alt	Kroner pr. hektar
Indtjening ved vårsæd i forhold til vinterhvede	Kornpris 110 kr./hkg	-29.700	-153
Planteværn sparet ved vårbyg	Udgifter til vårbyg: 515 kr./ha lavere end hvede	15.450	80
Handelsgødning sparet ved vårbyg	Udgifter til vårbyg: 239 kr./ha lavere end hvede	7.170	37
Omkostninger til etablering af efterafgrøder	Priser: Olieræddike: 16 kr./kg Vikke: 10 kr./kg Etablering: 70 kr./ha	-8.940	-46
Gevinst ved mere N-optag af N samt en højere N-kvote ejendommen	Netto tilføres 2.010 kg N Værdien af et kg N er = 12 kg korn	26.532	137
Mere N-indkøb	Højere N-kvote 1.035 kg N 8 kr./kg N	-5.280	-27
I alt		5.232	27

Artiklen udgør en del af dyrkningsvejledningen til reduceret jordbearbejdning. Projektet har fået tilskud fra ”Grønt Udviklings- og Demonstrations Program, GUPD under Fødevarerministeriet”

Vellykket etablering af efterafgrøder

Kristian Tybjerg Hansens erfaring er, at for at få en vellykket efterafgrøde, skal den sås i den eksisterende afgrøde cirka 14 dage før høst. Han etablerer efterafgrøderne med en 12 meter gyllebom monteret på et trucktårn påsat to elspredere. Ved etablering af olieræddike udsås 10 kg frø pr. hektar, og ved etablering af en blanding udsås 20 kg vikke og 6 kg olieræddike pr. hektar.

MZ6000 Rotormulcher
Pris eks. kr. **208.500,-**

MZ6000
Rotormulcher med galvaniseret skjold.

Mange muligheder indenfor udstyr, f.eks.:

- Walking aksel på center
- 6 hjul - enkle sideaksler
- 4 knive/rotor. Græs/brak
- Frontmonteret modskær
- Dækplade på ramme
- Spredeplader
- Armeret beskyttelse af skjold
- Trafiklys

Kontakt: www.bednar.dk

Bednar forhandles af udvalgte forretninger.

☎ 76 40 86 00 ✉ mi@mi.dk